

Activitat econòmica

Els comptes anuals s'han elaborat d'acord amb les normes establertes en la resolució de la Generalitat de Catalunya de 3 de maig de 1999, per la qual s'aprova el Pla especial de comptabilitat pública per a les universitats públiques catalanes amb l'objecte de mostrar la imatge fidel de la situació econòmicopatrimonial de la Universitat de Barcelona.

A la memòria s'amplien i expliquen els aspectes més significatius de la gestió econòmica de l'exercici i de la informació recollida en els comptes anuals. S'inclou tota la informació relativa a l'activitat de l'entitat recollida en el seu pressupost i en la gestió del seu patrimoni. Queden fora de l'abast d'aquest informe les operacions, béns, drets i obligacions de les diverses fundacions i empreses participades.

Anàlisi de la situació

De l'anàlisi de la informació recollida en els comptes anuals i en la Memòria de l'exercici 2008 se'n desprenen les conclusions exposades a continuació.

Desequilibri intern pressupostari

L'exercici s'ha tancat amb dèficit de 9,8 milions d'euros, 11 milions menys que el previst en l'aprovació del pressupost sota l'epígraf de subvenció extraordinària. La diferència s'explica per una obtenció de majors ingressos no aplicats per un total de 5,5 milions entre els que destaquen els 1,4 milions dels Serveis Científicotècnics i els 3,1 milions extraordinaris de recuperació d'IVA; les altres grans partides que han permès reduir el dèficit inicial són els ingressos de matrícula en 3,2 milions d'euros, els overheads de recerca en 1,8 milions i els ingressos patrimonials en 0,7 milions, 0,2 milions per lloguer i 0,5 d'ingressos financers.

Les desviacions en les previsions de matrícula han estat per l'efecte de l'increment de l'oferta formativa dels estudis de Postgraus Oficials i les taxes de becaris d'altres administracions. Tot i el comportament positiu que ha presentat enguany la matrícula, s'ha de ser prudent en consolidar els increments ja que la implantació dels nous graus presenta un nou escenari amb moltes incògnites.

Part dels altres majors ingressos obtinguts del capítol 3 "Taxes i altres ingressos" s'han destinat a cobrir desviacions de despeses, sobretot per provisions extraordinàries per auditories de projectes de recerca, taxes de recollida de residus. També s'han dotat crèdits per finançar compromisos i despeses extraordinàries com ara els 0,6 milions d'euros de l'acord d'equiparació de PAS funcionari ja que la Generalitat no va autoritzar aquesta partida de capítol 1.

En l'apartat de les subvencions corrents de la Generalitat, destacar que per primer any en la de la millora addicional condicionada a objectius s'inclouen variables de docència i recerca. També mencionar que aquest pla de millora no s'ha pogut implantar íntegrament per mancances pressupostàries de la Generalitat només havent una repartició provisional de 20 milions entre totes les universitats públiques catalanes, la resta dels 50,9 milions s'atorgaran durant el 2009 un cop analitzats el compliment d'objectius.

En el capítol 1, despeses de personal, s'ha obtingut un estalvi respecte de previsions de 1,3 milions d'euros part del qual s'ha destinat a provisionar uns ingressos indeguts del 2007 incorporant-se el romanent. Els factors que expliquen l'endarreriment són les resolucions de convocatòries de professorat i de personal d'administració i serveis per a les que s'havia previst el cost de tot l'any, l'estalvi de l'impacte econòmic previst per l'endarreriment de l'aprovació de la Relació de Llocs de Treball, els estalvis en la despesa de personal docent per el pla de jubilacions anticipades i la contenció en la substitució de les baixes per malaltia.

Els altres romanents de crèdit continguts en el quadre 3.2. no han comportat estalvis significatius de l'exercici ja que, en la seva majoria, procedeixen d'incorporacions de romanents d'exercicis anteriors (veure quadre 3.1. " Modificacions de crèdit") que han permès finançar les anul.lacions de drets, provisionades d'aquesta forma i la provisió per factures pendents de rebre i comptabilitzar a final d'exercici.

El signe negatiu tant de la solvència com de l'índex d'estalvi posen de manifest la delicada situació econòmica de la Universitat des del 2005, moment en que es va explicitar la situació de dèficit que tenia la Universitat de Barcelona. Tot i que el resultat de l'exercici corrent no ha empitjorat, sinó tot el contrari, la situació s'ha deteriorat conseqüència de l'acumulació dels dèficits anuals, situant-se en 82,7 milions d'euros. Aquesta situació requereix emprendre mesures estructurals en el sí de la Universitat, sobretot en capítol 1, que adequin el nivell de despesa al finançament obtingut, alhora que es revindiqui un major finançament del sistema universitari d'acord amb els canvis que ha d'afrontar.

La Universitat presenta sempre uns elevats índexs de modificació de pressupost ja que més del 25% del seu pressupost es correspon a la resolució de convocatòries competitives de recursos atorgades per altres ens, ja sigui per a projectes de recerca, per infraestructures o per personal dedicat a la recerca que fan difícil la previsió inicial. També, la incorporació de romanents és elevada donada la incidència de l'afectació dels recursos vinculats a una programació dels ensenyaments no homologats entre dos exercicis, uns projectes de recerca d'abast pluriennal, unes categories finançades de personal per a la recerca que no sempre s'incorporen a principi de l'exercici i retards d'execució en les inversions.

El menor grau d'execució del pressupost de despeses respecte al d'ingressos es deu també a les inversions, els projectes de recerca i els ensenyaments no homologats. Els primers per tenir una durada superior a l'exercici i en els ensenyaments no homologats perquè no hi ha una coincidència entre any acadèmic i exercici econòmic. Ara bé, el grau de compliment de pagaments i cobraments no presenta el mateix ritme, sobretot pel retard, tot i que ha millorant en el 2008, en el cobrament de certes subvencions i

ajuts per a la recerca i infraestructures atorgades per la Generalitat de Catalunya, obligant a la Universitat a haver de recórrer a pòlisses de crèdit en moments de tensions de tresoreria que, fins ara, sempre es cancel·len a final d'exercici. El total del deute pendent de cobrament de la Generalitat ascendia a 31 desembre del 2008 a un total de 28 milions d'euros, dels quals 9 milions són anteriors al 2008.

La càrrega financera suportada per la universitat són les despeses financeres de les pòlisses utilitzades per cobrir els mesos d'estiu i als interessos de l'operació de finançament del cens enfitèutic. Donats els actuals tipus d'interès, el deteriorament d'aquest índex vindrà associat a les necessitats de finançament per la disminució dels recursos degut a les mesures de contenció pressupostàries i per la dilatació en el període de cobrament de les subvencions estatals i autonòmiques vinculades a la recerca que, fins ara, havien permès a la Universitat finançar el dèficit sense haver de recórrer a l'endeutament.

Per tipus de pressupost, el resultat de les operacions no financeres, presenta un saldo positiu. De tota manera aquest saldo s'ha d'ajustar ja que hi ha una tendència creixent del finançament afectat corresponent a despeses per operacions corrents i compromisos d'exercicis anteriors per operacions corrents finançats amb romanent. Si es considera el saldo de les operacions corrents, les desviacions de finançament afectat vinculades a operacions corrents (Ensenyaments no oficials i altres despeses amb finançament afectat) i les operacions corrents finançades amb romanent de tresoreria, llavors el saldo net de finançament de les operacions corrents és un dèficit de 4,27 milions d'euros

El resultat de les operacions de capital, presenta un saldo equilibrat entre els ingressos i les despeses, però de fet s'han liquidat drets pel capítol 7 d'ingressos i s'han reconegut obligacions en el capítol 9 per 18 milions d'euros extraordinaris procedents de la regularització del finançament dels projectes del MEC de les convocatòries del 2005,2006,2007.

El resultat de les operacions de capital si només prenen els drets i les obligacions sense considerar les desviacions de finançament dona una informació esbiaixada. El saldo d'aquest dependrà de la situació de les despeses amb finançament afectat i, el seu saldo positiu no implica necessàriament que hagi un superàvit en operacions de capital. De fet, la universitat inverteix en infraestructures i recerca una part del seus recursos corrents ja sigui en l'adquisició dels fons bibliogràfics que en el 2008 ha comportat una inversió de 5,9 milions d'euros, petit equipament informàtic, audiovisual i científic o els cofinançaments de recerca de certes convocatòries com ara d'infraestructura, etc.

Desequilibri econòmic-financer

El resultat de l'exercici 2008 presenta un benefici de 14,3 milions, tot i que si considerem el resultat d'explotació aquest només és de 5 milions d'euros (veure quadre 1.2 "Resultat econòmicopatrimonial de l'exercici").

Els ingressos extraordinaris són principalment els ingressos procedents de la regularització dels ingressos de recerca per la part considerada bestreta i la introducció

del nou paràmetres en el càlcul dels ingressos a traspasar a resultat (veure notes als estats financers) que ascendeixen a 20 milions i l'excés de la provisió del premi de jubilació per un total de 4 milions. Les despeses extraordinàries, tot i que enguany són inferiors a exercicis anteriors, corresponen a 4,9 milions per anul.lació de drets de pressupostos tancats, 0,4 milions per la periodificació de les despeses financeres del cens (veure notes a memòria) i 0,2 milions per baixes directes d'inventari. Part dels drets anul.lats estaven provisionats tot i que la variació no recull tot l'efecte perquè s'han hagut de dotar de nous donada la seva antiguitat.

Si comparem el resultat d'exploració del 2007 i del 2008, aquest ha millorat en 13 milions d'euros, principalment per el traspàs a resultat corrent de subvencions de recerca. La millora d'exploració no queda reflectida en les principals magnituds de la universitat, la relació de la transferència global versus les despeses capítol 1, segueix sent deficitari. Malgrat que la subvenció de la Generalitat augmenta en 15 milions, no ha és suficient per equilibrar aquests recursos amb els increments de capítol 1 per els augments de sous. L'índex de cobertura del capítol 1 respecte a la subvenció de la Generalitat ha millorant respecte el 2007 situant-se en el 93% però és encara insuficient. Les despeses en serveis exteriors ha suposat una despesa superior en 9,5 milions, incrementant-se en més del 13% respecte el 2007, però que es compensa parcialment amb l'increment dels ingressos de gestió ordinària en 2 milions.

L'augment de les despeses de personal és el principal factor que fa difícil la sostenibilitat d'un equilibri econòmic amb el mateix nivell de finançament consolidat. Aquest augment persistirà mentre els salaris es mantinguin indexats a la inflació i mentre s'acabi de consolidar el complement específic en la paga extra. Els increment de les despeses de personal només han estat compensades per la política de no substitució de les jubilacions, sempre garantint les necessitats de força docent. En l'àmbit del PAS també s'han aplicat restriccions a la substitucions per malaltia només autoritzant les que eren imprescindibles per garantir el servei. Resta per veure com afectarà la prevista aprovació de la relació de llocs de treball en els costos de personal.

L'augment de preus i prestacions dels serveis associats a infraestructures, la política de millora de la xarxa i serveis informàtics, l'adequació d'espais per la implantació de Bolonya i la posada en marxa dels màsters oficials són la principal causa dels increments en la partida de serveis exteriors. També, les despeses induïdes de recerca no totalment finançades generen pèrdues corrents per aquelles institucions que més investiguen, mentre no es revisi el marc general de finançament de la recerca.

L'altre gran component dels ingressos generalistes, la matrícula oficial, presenta en el 2008, un increment i la seva consolidació dependrà del impacte dels nous graus i el sostre de l'oferta de màsters oficials així com de la política de preus dictada per la Generalitat.

Els ingressos extraordinaris per la recuperació de l'IVA i un major seguiment de la recuperació de la despesa del personal finançat amb projectes de recerca, recollits en altres ingressos de gestió ordinària, han permès tancar l'exercici amb millors resultats que el 2008.

En referència a les inversions, la Universitat de Barcelona segueix requerint, degut a l'antiguitat d'alguns edificis, força recursos per a adequar les seves instal·lacions i per substituir equips i material obsolets. De fet, una de les propostes de variació del PIU ha anat destinada a dotar de més recursos al pla especial de manteniment. L'altre gran proposta de modificació es la d'augmentar significativament els recursos dotats a TICS per posar al dia els aplicatius de gestió que presenten un grau elevat d'obsolescència.

La recerca i algunes de les adequacions d'instal·lacions s'estan finançant amb cofinançaments i amb subvencions reintegrables per a infraestructura científica i la convocatòria a parcs científics atorgades pel Ministeri d'Educació i Ciència afectant no tan sols al nivell d'ingressos, sinó també a un major endeutament.

En un altre sentit, l'amortització i el ritme d'inversions també estan íntimament relacionats en el resultat econòmicopatrimonial. Una anàlisi més acurada de l'immobilitzat material i les amortitzacions corresponents es presenta al quadre 5.1. i al quadre de ratios d'immobilitzat on el percentatge mitjà d'amortització és manté molt semblant al d'anys anteriors.

Grau de finançament

El grau de finançament que es deriva de l'actual model és insuficient per les necessitats de la Universitat de Barcelona de mantenir-se el nivell de despesa actual de personal. Si considerem el total liquidat per model sense incloure objectius aquest grau passaria del 93% al 90%. Per tant urgeix que s'apliquin mesures de racionalització dels recursos, sobretot docents i de personal d'administració i servei. S'han d'impulsar polítiques de prejubilació i negociar, en la mesura del possible, la reassignació entre funcions; així com la racionalització dels recursos disponibles cap a les activitats més rendibles. També s'han de cercar noves fonts de recursos tot i que la situació econòmica actual no augura bons resultats en aquest intent durant els propers 2 anys.

El ritme creixent de recursos que s'han de destinar a la recerca per tal de mantenir l'actual nivell de qualitat investigadora, sobretot en les àrees on la Universitat és més competitiva en recerca, no és paral·lel al creixement dels recursos atorgats per aquest fi per part de les institucions públiques fins el 2008. El procés d'adaptació a Bolonya, malgrat el que falsament proposen les administracions estatal i autònoma, no és a cost zero com s'està apuntant, si més no durant el període de transició i posada en marxa de la nova oferta acadèmica i repercutirà directament en els comptes de les universitats. Les perspectives dels ingressos en la matrícula de grau apunten cap a una disminució dels ingressos per la pèrdua de recàrrecs en el procés de traspàs d'antigues a noves titulacions i la menor durada de la majoria de titulacions.

El Pla de Finançament per a la millora de les Universitats Públiques Catalanes aprovat el 10 d'octubre del 2006 aporta nous recursos pel conjunt del Sistema Universitari a partir del 2007 però degut a les restriccions pressupostàries de la Generalitat no es compleix el calendari previst produint-se un ajornament. El destí d'aquests recursos, s'ha vist a la pràctica absorbit pels increments de les despeses de personal en bona part per acords aliens a la Universitat, així com la regularització de la precarietat laboral dels contractes temporals. La millora del finançament vinculat a objectius comporta un major finançament per la Universitat però aquesta si vol obtenir majors recursos haurà

de millorar la seva competitivitat sobretot en rendiment acadèmic i en certes àrees de recerca.

Grau de liquiditat i tresoreria

Durant l'exercici s'han produït tensions de tresoreria que han obligat a la Universitat a recórrer a instruments financers a curt termini per fer front a les necessitats de pagament. Aquestes tensions de tresoreria són per la incidència del dèficit estructural sobre els recursos que, de moment, es sostenible en tresoreria per un menor grau d'execució de les despeses afectades executades, recerca i inversions, sobre els ingressos, tal i com es recull en els 107 milions classificats com a romanent afectat en el quadre 2.2. "Estat del romanent de tresoreria".

Igual que es va produir en el 2007, la forta entrada de fons per a la recerca la darrera setmana de desembre junt amb el cobrament de deutes de la Generalitat han permès tancar l'exercici amb un saldo de tresoreria elevat i cancel·lar les pòlisses disposades. El coeficient mig al llarg de l'exercici es situaria a nivells molt més baixos en comptes del 0,38 de final d'exercici.

El ritme de pagaments s'adequa al ritme de cobraments i, en haver millorat l'índex de cobrament de la Generalitat s'ha pogut disminuir el període mitjà de pagament als proveïdors. A mesura que el dèficit acumulat sigui major i empitjori el ritme de cobrament del Ministeri i la Generalitat tal i com ve succeïnt en el primer trimestre del 2009, les tensions de tresoreria només podran superar-se amb el recurs a l'endeutament i la dilatació en el període de pagament, sempre i quan sigui possible. L'empitjorament del cobrament per part dels proveïdors comportarà a mig termini a un increment de costos, ja que acabaran repercutint en el preu el sobrecost de finançament.